

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้: ศึกษากรณีครูโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต

The Knowledge and Understanding of the Secured in Obligation: Case Study on Educators in Schools under Phuket Provincial Administrative Organization Responsibility

สมพร รุจิภิตติอังกูร

สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

SOMPORN.R@pku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้และศึกษาเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ประเภทการค้ำประกัน การจำนอง และการจำนำของครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 โรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า 1) ครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้เชิงลึกประเภทการค้ำประกันในระดับน้อย การจำนองในระดับมาก และการจำนำในระดับปานกลาง และ 2) เมื่อเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้แยกตามประเภท พบว่าเพศมีความแตกต่างกันในเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย สถานภาพและประสบการณ์การทำงานไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ: ความรู้และความเข้าใจ หลักประกัน จังหวัดภูเก็ต

Abstract

The objective of this research was to study perception and understanding of the secured in obligation using comparative study of suretyship, mortgage, and pledge, the sample group including educators in school under Phuket Provincial Administrative Organization responsibility, 5 in total. The result found that: 1) The educators in school under Phuket Provincial Administrative Organization responsibility have knowledge and understanding of the secured in obligation mostly in highest level, and have knowledge and understanding of the secured in obligation profound about suretyship in least, mortgage in high and pledge in medium. 2) The comparative study of knowledge and understanding of the secured in obligation found that: the sex had different is female more than male, status and work experience not different is statistically significant at 0.05

Keywords: knowledge and understanding, secured, Phuket Province

1. บทนำ

ในสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากปัจจัยสี่พื้นฐานของการดำรงชีวิตแล้ว “เงิน” ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งไม่แพ้ในการดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจเงินตรา (ทิวา เงินยวง, 2541, 109) ผู้คนและธุรกิจต่าง ๆ ก็ล้วนแล้วแต่พึ่งพิงเงินตราเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตและดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหรือขยายธุรกิจก็ตาม จึงทำให้ธุรกิจที่ไม่พร้อมทางด้านเงินทุนต้องทำการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งการกู้ยืมเงินนั้นก็มิได้ออกเบี้ยที่สูงต่ำไม่เท่ากันแตกต่างกันออกไป โดยที่ในแต่ละการกู้ยืมผู้ให้กู้ยืมก็มักจะทำให้ผู้กู้ยืมต้องให้หลักประกันในการชำระหนี้ด้วย ซึ่งหลักประกันในการชำระหนี้ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้นั้นก็มีอย่างหลากหลาย เช่น การขายฝาก การค้ำประกัน การจำนำ การจำนอง เป็นต้น สุดท้ายแต่ผู้ให้กู้ยืมกับผู้กู้ยืมจะตกลงกัน อย่างไรก็ตามหนึ่งในหลายอาชีพที่มีการกู้หนี้ยืมสินกันมากเป็นอันดับต้น ๆ คือ อาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา จากข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2558 พบว่าครูมีหนี้สินค้ำชำระสะสมเป็นจำนวนเงินมากถึง 5,388 ล้านบาท¹ (ธนศน์ นุ่นมัน, 2558) โดยมีแหล่งเงินทุนให้ผู้กู้ยืมที่สำคัญ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในแต่ละจังหวัด ธนาคารพาณิชย์ โครงการกู้เงินในรูปแบบต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกกส.) (ศรีณรงค์ ชูศรีนวล, 2552) และแหล่งกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ครูจึงเป็นหนี้หลายแหล่งและเมื่อรวมจำนวนหนี้แล้วพบว่าหนี้เกินกว่าที่จะชำระไหว ส่งผลให้ต้องถูกบังคับชำระหนี้ด้วยวิธีที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย กระทบต่อความน่าเชื่อถือและเสถียรภาพการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

ในการกู้หนี้ยืมสินของครูนั้น ย่อมหนีไม่พ้นที่แหล่งเงินทุนให้ผู้กู้ยืมจะบังคับให้ต้องมีหลักประกันในการกู้ยืมเพื่อเป็นประกันในการชำระหนี้กลับคืน การให้หลักประกันนั้นก็จะเป็นไปตามแนวคิดที่ว่า การมีประกันก็คือทำให้หนี้ที่เป็นประณามมีหลักฐานมั่นคงด้วยมีผู้รับผิดชอบต่อไปจากลูกหนี้ ถ้าพลาดพลั้งจะเรียกชำระจากลูกหนี้ไม่ได้ เจ้าหนี้ก็ย่อมเรียกจากผู้ค้ำประกัน ยิ่งถ้ามีสัญญาจำนอง จำนำ ก็ยิ่งทำให้ความหวังที่จะได้รับการชำระหนี้คืนนั้นมั่นคงยิ่งขึ้น (ประเสริฐสุขมาตรา, ขุน, 2496, 7) ซึ่งหลักประกันที่นิยมกันในปัจจุบันแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 การประกันด้วยบุคคล หรือที่เรียกว่า การค้ำประกัน

1.2 การประกันด้วยทรัพย์สิน ได้แก่ การจำนอง และการจำนำ

โดยแต่ละหลักประกันนั้นก็มีความแตกต่างกันออกไป เหนือสิ่งอื่นใดของหลักประกันดังกล่าว คือความรู้และเข้าใจหลักประกันนั้น กล่าวคือ ผู้ให้หลักประกันทราบถึงรายละเอียดของสัญญากู้ยืม สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน รวมถึงตลอดทั้งความระมัดระวังไปแห่งหลักประกันมากน้อยเพียงใด เหล่านี้ล้วนเป็นรายละเอียดที่สำคัญของผู้ให้หลักประกันที่จะต้องทราบเมื่อใดที่เกิดการฟ้องร้องคดีต่อศาลผู้ให้หลักประกันจะได้ต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง และจะอาศัยความรู้กฎหมายยกขึ้นเป็นข้ออ้างให้พ้นผิดนั้นหาฟังขึ้นไม่ ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ โดยมีครูประจำโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตเป็นกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด เพื่อประมวลผลเป็นรายงานในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ทางด้านนี้ต่อไป

¹โครงการสร้างสวัสดิการเงินกู้เพื่อมาปณิกสงเคราะห์ช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.ค.พ.) มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า 4.6 แสนราย ในวงเงินกู้ยืมกว่า 4 แสนล้านบาท.

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้
- 2.2 ศึกษาเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ ระหว่างเพศ สถานภาพ และ ประสบการณ์การทำงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทกฎหมาย งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่แก่ประชาชน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในเว็บไซต์ (Website) ต่าง ๆ และเก็บสถิติจากกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามเพื่อประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

3.2 ทำการหาค่าความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า TOC เท่ากับ 0.70

3.3 จัดทำโครงสร้างแบบสอบถามเพื่อ Try out กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต จำนวน 5 โรงเรียน ใช้วิธี สุ่มแบบเจาะจงจำนวน 200 คน กำหนดสัดส่วนโรงเรียนละ 40 คน สัดส่วนเพศชาย-หญิง อย่างละ 50%

3.5 ข้อสอบมีค่า p (ความยากและง่าย) เท่ากับ 0.5 และมีค่า r (อำนาจจำแนก) เท่ากับ 0.42

3.6 ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบอยู่ที่ 0.78

3.7 จัดทำแบบสอบถามทั้งสิ้น 45 ข้อ ประกอบด้วย

3.7.1 การวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ำประกัน การจำนอง และการจำนำโดยรวม อย่างละ 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 21 ข้อ มีระดับคะแนน คือ มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3, น้อย = 2, และน้อยที่สุด = 1 และแปรผล คะแนนตามแนวคิดของเบสต์ (Best) โดยมีค่าความห่าง = 0.80 (ทศพร ชูศักดิ์, 2554, 91) ดังนี้ ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 มีความรู้และความเข้าใจมากที่สุด, ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 มีความรู้และความเข้าใจมาก, ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 มีความรู้และความเข้าใจปานกลาง, ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีความรู้และความเข้าใจน้อย, ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีความรู้และความเข้าใจน้อยที่สุด

3.7.2 การวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ำประกัน การจำนอง และการจำนำเชิงลึก อย่างละ 8 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ มีระดับคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยเป็นระดับร้อยละดังนี้ ร้อยละ 0-49 = น้อยมาก, ร้อยละ 50-59 = น้อย, ร้อยละ 60-69 = ปานกลาง, ร้อยละ 70-79 = มาก, และร้อยละ 80-100 = มากที่สุด (นิรขรา ไชยแสง และศศิธร ดลปัดชา, 2555, 17)

4. ทบทวนวรรณกรรม

4.1 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ำประกัน

การค้ำประกัน คือการที่บุคคลภายนอกยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ให้ความหมายไว้ในมาตรา 680 วรรคแรก โดยบัญญัติว่า “อันว่าค้ำประกันนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้”

จากความหมายดังกล่าว การค้ำประกันจึงต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการ (ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์ (บรรณาธิการ), 2554, 157-160) คือ (1) ต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ (2) ผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่

เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ และ (3) ผู้ค้ำประกันต้องทำสัญญากับเจ้าหนี้โดยตรงเพื่อชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ หากขาดหลักเกณฑ์เพียงประการใดประการหนึ่งแล้วย่อมไม่ถือเป็นการทำสัญญาค้ำประกันที่ชอบด้วยกฎหมาย

สัญญาค้ำประกัน เป็นสัญญาอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่ต้องอาศัยการมีอยู่ของหนี้ประธานหรือสัญญาประธาน หมายความว่า ถ้าหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้มีได้มีอยู่หรือมีอยู่แต่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การค้ำประกันย่อมไม่อาจมีขึ้นได้ ซึ่งมูลแห่งหนี้ที่จะก่อให้เกิดการค้ำประกันได้นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้มากมาย เช่น หนี้ตามสัญญากู้ยืม หนี้ตามสัญญาซื้อขาย และหนี้ตามสัญญาเช่า เป็นต้น ซึ่งหนี้ต่าง ๆ นั้นต้องเป็นหนี้ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือต้องเป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ นอกจากนี้หนี้มีเงื่อนไขหรือหนี้ในอนาคตก็ค้ำประกันได้ (ป.พ.พ., มาตรา 681) เช่น หนี้เบิกเงินเกินบัญชี หนี้ประกันค่าเสียหายจากการทำงาน เป็นต้น

ในการทำสัญญาค้ำประกัน กฎหมายมิได้กำหนดแบบไว้แต่อย่างใด หมายความว่า ผู้ค้ำประกันจะทำสัญญาค้ำประกันเป็นหนังสือหรือวาจาก็ได้ (ปัญญา อนุมรด, 2551, 91) กฎหมายมิได้บังคับ เพียงแต่ในมาตรา 680 วรรคท้าย ได้บัญญัติว่า “อนึ่งสัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่” จากบทบัญญัติดังกล่าวกฎหมายต้องการเพียงหลักฐานเป็นหนังสือที่จะต้องลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเพียงฝ่ายเดียวเป็นสำคัญเท่านั้นจึงจะฟ้องร้องบังคับให้เป็นไปตามสัญญาค้ำประกันได้ และกฎหมายก็ได้กำหนดให้ต้องทำเป็นเอกสารฉบับเดียว อาจมีข้อความที่รวบรวมจากเอกสารหลายฉบับที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องเดียวกันก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3847/2541)

จะเห็นได้ว่า การค้ำประกันเป็นการประกันการชำระหนี้ด้วยตัวบุคคล คือตัวผู้ค้ำประกัน ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่เรียกว่าบุคคลสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากผู้ค้ำประกันได้โดยตรง กล่าวคือ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เมื่อใด เจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้นตามมาตรา 686 จึงนับได้ว่าการค้ำประกันเป็นหลักประกันการชำระหนี้ที่สำคัญอย่างหนึ่งเนื่องจากตลอดระยะเวลาของการกู้ยืมเจ้าหนี้อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้กลับคืนจากลูกหนี้ก็เป็นได้ นับเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ และหากการกู้ยืมนั้นมีปริมาณสูงแล้วได้มีการค้ำประกันการกู้ยืม เมื่อลูกหนี้ไม่ทำการชำระหนี้อาจทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากได้ และยิ่งในปัจจุบันที่เงินตราเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจและดำเนินชีวิต การไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้ก็อาจทำให้เจ้าหนี้กลายเป็นบุคคลล้มละลายได้ เนื่องจากเจ้าหนี้ก็ต้องนำเงินมาหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจหรือลงทุนในกิจการต่าง ๆ ของตนเช่นกัน และสุดท้ายอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินโดยรวมของประเทศได้ ฉะนั้นการค้ำประกันจึงเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งที่ทำให้เจ้าหนี้เกิดความมั่นใจในระดับหนึ่งที่จะได้รับชำระหนี้จากบุคคลภายนอกที่เรียกว่าผู้ค้ำประกันในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4.2 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ให้ความหมายของการจำนองไว้ในมาตรา 702 วรรคแรก โดยได้บัญญัติว่า “อันว่าจำนองนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง”

จากความหมายดังกล่าว การจำนองจึงมีลักษณะของการนำทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งตราไว้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ โดยไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนองให้แก่เจ้าหนี้แต่อย่างใด โดยที่สัญญาจำนองเป็นสัญญาอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่ต้องอาศัยการมีอยู่ของสัญญาประธานหรือหนี้ประธานเช่นเดียวกับการค้ำประกัน กฎหมายจึงให้น่าหลักเกณฑ์ในมาตรา 681 ว่าด้วยการค้ำประกันมาบังคับใช้โดยอนุโลม หมายความว่าหนี้ที่จะจำนองเป็นประกันได้นั้นต้องเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ (ป.พ.พ., มาตรา 707) เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 112/2515 “เมื่อสัญญาซึ่งก่อให้เกิดหนี้ตกเป็นโมฆะ สัญญาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าวย่อมไม่มีผลผูกพันผู้จำนองให้ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกัน” เป็นต้น

สัญญาจ้างจะบังคับใช้ได้ตามกฎหมายก็แต่เมื่อได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (ป.พ.พ., มาตรา 714) และในสัญญาจ้างนั้นต้องได้ระบุทรัพย์สินซึ่งจ้างไว้ด้วย (ป.พ.พ., มาตรา 704) ทั้งยังต้องระบุจำนวนเงินที่เป็นเงินไทยอย่างแน่ชัดตัว หรือจะระบุจำนวนขั้นสูงสุดที่จ้างไว้ก็ได้ (ป.พ.พ., มาตรา 708) ดังนั้นการนำโฉนดที่ดินไปมอบให้เจ้านี้ยึดถือไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้จนครบถ้วน จึงไม่ถือเป็นการจ้าง เนื่องจากไม่ได้มีการทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 714 จึงไม่ถือเป็นการตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามมาตรา 702 ฉะนั้นการมอบโฉนดที่ดินให้เจ้านี้ยึดถือไว้จึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษเหนือที่ดินแต่อย่างใด (คำพิพากษาฎีกาที่ 505/2507) แต่อย่างไรก็ตามเจ้านี้ยังมีสิทธิตามสัญญาที่จะยึดเอกสารนั้นไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1618/2518) (ประเสริฐ เสียงสุทวิวงศ์ (บรรณาธิการ), 2554, 67; มรกต ศรีจรูญรัตน์, 2547, 44) ส่วนผู้จ้างนั้นจะเป็นบุคคลภายนอกหรือตัวลูกหนี้เองก็ได้ แต่ทรัพย์สินที่จะนำมาจ้างบุคคลภายนอกหรือลูกหนี้ต้องเป็นเจ้าของอยู่ในขณะจ้างด้วย กล่าวคือกฎหมายไม่ยอมให้ผู้จ้างนำทรัพย์สินซึ่งตนเองไม่ได้เป็นเจ้าของมาจ้างโดยเด็ดขาด (ป.พ.พ., มาตรา 705) และนอกจากนี้ทรัพย์สินที่นำมาจ้างอาจจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคาร บ้านเรือนต่าง ๆ เป็นต้น หรือจะเป็นเรื่องที่มิระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพร สัตว์พาหนะ² (ปัญญา ถนอมรอด, 2551, 203) และสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่กฎหมายได้บัญญัติให้จดทะเบียนเฉพาะการ³ เช่น เครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 ก็สามารถนำมาจ้างได้ ส่วนรถยนต์ก็ดี อาวุธปืนก็ดี แม้จะมีการจดทะเบียนแต่ก็เป็นเพียงทะเบียนควบคุมการใช้ จึงไม่สามารถนำมาจ้างได้

เมื่อสัญญาผู้ยืมมีการจ้างเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้แล้ว หากต่อมาลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ยอมทำให้เจ้านี้ยึดทรัพย์สินได้ ความเสียหาย เจ้านี้ยินยอมให้ผู้รับจ้างจึงชอบที่จะใช้สิทธิในการบังคับจำนองเอาทรัพย์สินที่ได้รับจ้างไว้โดยตรงแล้วนำเงินที่ได้มาชำระหนี้ให้แก่ตนก่อนเจ้านี้ยรายอื่น ๆ ที่มีได้มีหลักประกันในการชำระหนี้เลย (เจ้านี้ยสามัญ) โดยไม่ต้องคำนึงถึงวาระระหว่างการจ้างนั้นทรัพย์สินซึ่งจ้างจะได้โอนไปเป็นกรรมสิทธิ์ของใครก็ตาม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 702 วรรคท้าย⁴ ส่วนการบังคับจำนองนั้น กฎหมายได้บัญญัติให้ผู้รับจ้างต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้เพื่อให้ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าว ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ผู้รับจ้างจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจ้างและให้ขายทอดตลาดก็ได้ (ป.พ.พ., มาตรา 728)

จะเห็นได้ว่า การจ้างนั้นต้องเป็นไปตามแบบพิธีการตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ (พรพล เทศทอง, 2552, 35) จึงจะบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย และการจ้างเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้มีความสำคัญต่อเจ้านี้ยในอันที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้านี้ยรายอื่น ๆ ที่ไม่มีหลักประกัน โดยมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งจ้าง สิทธิดังกล่าวนี้เรียกว่า ทรัพย์สินสิทธิ คือ มีสิทธิพิเศษในทรัพย์สินที่จ้างโดยการบังคับจำนองเพื่อชำระหนี้จากทรัพย์สินนั้นโดยตรง ซึ่งมีความแตกต่างจากการค้ำประกัน กล่าวคือ การค้ำประกันทำให้เจ้านี้ยเกิดบุคคลสิทธิในการที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากตัวผู้ค้ำประกันโดยตรงในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ส่วนผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้ด้วยวิธีใด ประการใด ก็สุดแล้วแต่ผู้ค้ำประกันจะดำเนินการให้

² แพร หมายถึง แพรที่คนใช้สำหรับอยู่อาศัยตามลำน้ำต่าง ๆ โดยไม่รวมถึงแพรที่ทำมาจากท่อนซุงหรือไม่ใช่ใช้ในการท่องเที่ยว และ สัตว์พาหนะ หมายถึง สัตว์พาหนะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ประกอบด้วย ช้าง ม้า โค กระบือ ลา และล่อที่ตอมมีตัวรูปพรรณแล้วเท่านั้น จึงจะสามารถนำมาจ้างได้.

³ ป.พ.พ., มาตรา 703 บัญญัติว่า “อสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจ้างได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อื่นจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจ้างได้ดุจกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(1) เรือมิระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(2) แพร

(3) สัตว์พาหนะ

(4) สังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ”.

⁴ ป.พ.พ., มาตรา 702 วรรคท้าย บัญญัติว่า “ผู้รับจ้างชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จ้างก่อนเจ้านี้ยสามัญ มิพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่”.

ได้มาซึ่งการชำระหนี้ตามที่ได้ค้ำประกันไว้ ในขณะที่การจำนองนั้นเป็นการบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินซึ่งจำนองไว้เป็นสำคัญ แต่ผู้รับจำนองก็ต้องระมัดระวัง เนื่องจากเมื่อผู้รับจำนองบังคับจำนองแล้วได้เงินสุทธิน้อยกว่าหนี้ที่ค้ำอยู่ กฎหมายให้ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินที่ค้ำนั้น (ป.พ.พ., มาตรา 733) ฉะนั้นผู้รับจำนองจึงต้องพิจารณาจำนวนหนี้และมูลค่าของทรัพย์สินที่จะบังคับจำนองอย่างรอบคอบด้วย อย่างไรก็ตาม การจำนองเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองเกิดความมั่นใจในระดับหนึ่งที่จะไม่ต้องเสียหายจนเกินไปเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ และการจำนองยังเป็นสิ่งล่อใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการกู้ยืมเงินกันได้อย่างง่ายดาย แต่ถ้าหากผู้รับจำนองไม่ได้ใช้ความระมัดระวังพิจารณามูลค่าของทรัพย์สินที่นำมาจำนองให้ถี่ อาจทำให้ผู้รับจำนองเกิดความเสียหายเป็นอย่างมากได้

4.3 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนำ

การจำนำ คือ การที่บุคคลคนหนึ่งส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ได้ให้ความหมายของการจำนำไว้โดยบัญญัติว่า “อันจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้”

จากความหมายดังกล่าว การจำนำจึงต้องประกอบด้วย (1) ผู้จำนำ (2) มีการส่งมอบทรัพย์สินที่เรียกว่าสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้รับจำนำ และ (3) เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายใช้คำว่า “...บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ...” ดังนั้นผู้จำนำจะเป็นตัวลูกหนี้เองหรือบุคคลภายนอกก็ได้ และเนื่องจากสัญญาจำนำเป็นสัญญาอุปรณ์ชนิดหนึ่งที่ต้องอาศัยการมีอยู่ของหนี้ประธานหรือสัญญาประธาน เช่นเดียวกับสัญญาค้ำประกันและสัญญาจำนอง ฉะนั้นหนี้ประธานหรือสัญญาประธานนั้นจึงต้องสมบูรณ์ด้วย สัญญาจำนำจึงจะมีผลผูกพันผู้จำนำและผู้รับจำนำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งจำนำ กฎหมายได้ระบุว่าต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ ดังนั้น ทองคำ โทรศัพท์ รถยนต์ ตู้เย็น หรือสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่มีมูลค่าและควรค่าแก่การจำนำก็สามารถนำมาจำนำได้ รวมตลอดถึงสังหาริมทรัพย์ประเภท ช้าง ม้า โค กระบือ ลา และล่อ หากได้มีตัวรูปพรรณแล้วก็สามารถนำมาจำนำได้เช่นเดียวกับการจำนอง และนอกจากนี้ กฎหมายยังอนุญาตให้จำนำตราสารต่าง ๆ⁵ เช่น ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน เช็ก ใบหุ้น เป็นต้น ได้อีกด้วย แต่ต้องทำให้ปรากฏซึ่งการจำนำบนตราสารนั้น ๆ ด้วย

หลักใหญ่ใจความสำคัญที่จะทำให้การจำนำชอบด้วยกฎหมาย คือการส่งมอบสังหาริมทรัพย์ที่จะจำนำให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับจำนำ หรือจะตกลงไว้แก่บุคคลภายนอกเป็นผู้รักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำนั้นก็ได้ (ป.พ.พ., มาตรา 749) เหตุที่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินซึ่งจำนำนั้นก็เนื่องจาก กฎหมายมิได้มีการบัญญัติให้สัญญาจำนำต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างสัญญาค้ำประกันหรือต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างสัญญาจำนอง จึงทำให้สัญญาจำนำอาจตกลงทำเป็นหนังสือหรือตกลงด้วยวาจาก็ได้ กฎหมายจึงได้ให้ความสำคัญกับตัวทรัพย์สินซึ่งจำนำเป็นสำคัญที่จะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนำ และการส่งมอบนั้นก็ต้องส่งมอบด้วยเจตนาใช้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ (ปัญหา ถนอมรอด, 2551, 311) เมื่อผู้รับจำนำได้รับมอบทรัพย์สินซึ่งจำนำแล้วก็ชอบที่จะยึดไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปรณ์⁶ จนครบถ้วน (ป.พ.พ., มาตรา 758) ทั้งผู้รับจำนำยังต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำไว้ให้ปลอดภัยและต้องสงวนทรัพย์สินนั้นเสมือนของตนเองด้วย (ป.พ.พ., มาตรา 759)

ดังนี้ เมื่อเจ้าหนี้ได้มีการรับจำนำสังหาริมทรัพย์ไว้เป็นหลักประกันการชำระหนี้แล้ว ย่อมทำให้เจ้าหนี้เกิดความเชื่อมั่นที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ และหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ผู้รับจำนำก็ชอบที่จะบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินมาชำระหนี้กับค่าอุปรณ์แก่ตนได้ ถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของผู้รับจำนำที่จะบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินนั้นได้โดยตรง โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล ทั้งการจำนำนั้นยังช่วยให้เกิดการทำสัญญากันง่ายขึ้น กล่าวคือ การจำนำต้องมีการ

⁵ ดู ป.พ.พ., มาตรา 750 ถึงมาตรา 753.

⁶ การจำนำ นอกเหนือจากเป็นหลักประกันในการชำระหนี้แล้ว ในมาตรา 748 ยังบัญญัติให้การจำนำเป็นประกันค่าอุปรณ์ต่อไปนี้ด้วย คือ (1) ดอกเบี้ย (2) ค่าสินไหมทดแทน (3) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ (4) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ และ (5) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์.

ส่งมอบทรัพย์สินที่จะจำนำ ย่อมทำให้ผู้รับจำนำเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นทันทีที่มีการทำสัญญาจำนำเสร็จสมบูรณ์ แต่การจำนำนี้มีข้อเสียตรงที่ เมื่อผู้จำนำได้ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนำแล้ว ย่อมทำให้ผู้จำนำไม่อาจใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นต่อไปได้ (พรพล เทตทอง, 2552, 68) และหากทรัพย์สินที่นำมาจำนำเป็นทรัพย์สินอันจำเป็นในการทำมาหาได้ของผู้จำนำด้วยแล้ว เช่น รถยนต์สองแถว หรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง เป็นต้น ก็ยังเป็นการลดช่องทางทำมาหากินของผู้จำนำเลยทีเดียว ในขณะที่การจำนองนั้นได้มีการส่งมอบทรัพย์สินซึ่งจำนอง ผู้จำนองยังคงครอบครองทรัพย์สินซึ่งจำนองและยังสามารถทำประโยชน์ต่อไปได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้จำนำและผู้จำนองต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบก่อนที่จะนำทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ ไปจำนองหรือจำนำ

5. ผลการวิจัย

5.1 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าประกันโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.58) ขณะที่ผลคะแนนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าประกันเชิงลึกมีเพียงร้อยละ 52.28 ซึ่งถือว่ามีความรู้และเข้าใจในระดับน้อย และนอกจากนั้นยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65.00 รับรู้และเข้าใจถึงความหลุดพ้นของผู้ค้าประกันร้อยละ 62.50 รับรู้และเข้าใจความหมายของการค้าประกัน และมีเพียงร้อยละ 54.00 ที่รับรู้และเข้าใจว่าสิ่งใดที่สามารถนำมาค้าประกันได้ ในทางกลับกันร้อยละ 61.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าการค้าประกันนั้นในอนาคตและหนี้มีเงื่อนไขสามารถค้าประกันได้ และร้อยละ 54.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าเมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันสามารถไถ่เบียเอาจากคนที่ตนได้ค้าประกันนั้นได้

5.2 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนองโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$ S.D. = 0.61) ขณะที่ผลคะแนนในความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนองเชิงลึกมีเพียงร้อยละ 71.78 ซึ่งถือว่ามีความรู้และเข้าใจในระดับมาก และนอกจากนั้นยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 93.50 รับรู้และเข้าใจว่าทรัพย์สินใดสามารถนำมาจำนองได้ ร้อยละ 83.50 รับรู้และเข้าใจความหมายของการจำนอง และร้อยละ 93.00 รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความระงับสิ้นแห่งสัญญาจำนองในทางกลับกันร้อยละ 53.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าเมื่อผู้จำนองได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เพื่อปิดป้องมิให้ถูกบังคับจำนอง ผู้จำนองนั้นจะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้

5.3 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนำโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.68) ขณะที่ผลคะแนนในความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจำนำเชิงลึกมีเพียงร้อยละ 62.64 ซึ่งถือว่ามีความรู้และเข้าใจในระดับปานกลาง และนอกจากนั้นยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 83.00 รับรู้และเข้าใจว่าทรัพย์สินใดสามารถนำมาจำนำได้ ร้อยละ 84.00 รับรู้และเข้าใจว่าค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำ ผู้ใดต้องรับผิดชอบ และร้อยละ 67.00 รับรู้และเข้าใจความหมายของการจำนำ ในทางกลับกันร้อยละ 54.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับความระงับสิ้นแห่งสัญญาจำนำ และร้อยละ 52.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ระบุชื่อสามารถจำนำได้

5.4 เพศ มีความแตกต่างกันคือเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย, ประสบการณ์และอายุไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (t-test dependent)

6. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ประเภทการค้าประกันในระดับน้อย (ร้อยละ 52.28) การจำนองในระดับมาก (ร้อยละ 71.78) และการจำนำในระดับระดับปานกลาง (ร้อยละ 62.64) และเมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการทำสัญญาให้หลักประกันทั้งสามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วจะพบว่า การค้าประกันสามารถกระทำได้ด้วยวิธีการให้บุคคลที่สามเป็นผู้ค้าประกันให้ ส่วนการจำนองเป็นการนำทรัพย์สินประเภท

อสังหาริมทรัพย์ไปตราไว้โดยไม่ต้องส่งมอบ และการจำนำคือการส่งมอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ ซึ่งการจำนำเป็นการให้หลักประกันที่สะดวกที่สุดเมื่อเทียบกับการค้ำประกัน ดังจะเห็นได้จากประสบการณ์เกี่ยวกับการจำนำในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.80) การจำนองในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.66) และการค้ำประกันในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.57) แต่การจำนำและการค้ำประกันยังเป็นหลักประกันที่เจ้าหนี้ต้องรับความเสี่ยงที่ผู้ค้ำประกันอาจไม่ชำระหนี้หรือทรัพย์สินที่จำนำราคาตกจนต่ำกว่าหนี้ที่กู้ยืม ส่วนการจำนองเป็นการให้หลักประกันที่ยุ่ยากที่สุด แต่มีความมั่นคงและส่วนมากจะมีราคาที่สูงกว่าหนี้ที่กู้ยืมกัน เจ้าหนี้ส่วนมากจะเลือกรับหลักประกันประเภทจำนอง เพราะมีความเสี่ยงน้อยที่จะได้รับการชำระหนี้ไม่เต็มจำนวน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 จากการศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ พบว่า

7.1.1 กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี (ร้อยละ 23.00) และช่วงอายุ 26-30 ปี (ร้อยละ 19.00) มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 10-15 ปี (ร้อยละ 33.50) และช่วง 5-10 ปี (ร้อยละ 24.00) ซึ่งช่วงอายุและประสบการณ์ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 58.50 และปริญญาโทร้อยละ 22.50 มีสถานภาพสมรสสูงถึงร้อยละ 59.00 ซึ่งมีความแตกต่างกันคือเพศหญิงสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นว่าส่วนมากอยู่ในช่วงวัยทำงานและการสร้างครอบครัว จึงเป็นธรรมดาอยู่นั่นเองที่จะต้องมีการกู้หนี้ยืมสินเพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัว โดยให้หลักประกันประเภทต่าง ๆ แก่เจ้าหนี้ตามที่ได้ตกลงกัน ดังจะเห็นได้จากประสบการณ์เกี่ยวกับการจำนำในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.80) การจำนองในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.66) และการค้ำประกันในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.57) จากตัวเลขของช่วงอายุและประสบการณ์เกี่ยวกับการให้หลักประกันในการชำระหนี้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลวิจัยที่ว่าคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นมาก โดยอยู่ในช่วงอายุปลาย 20 ย่างเข้า 30 ปี ที่มากถึงร้อยละ 30.00 ถือว่าเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย และเป็นหนี้เสียตั้งแต่อายุน้อยเช่นกัน เมื่อดูข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิต พบว่า ครึ่งหนึ่งของคนอายุ 30 ปี มีหนี้ และส่วนใหญ่เป็นหนี้ภาคครัวเรือน และ/หรือหนี้บัตรเครดิต และพบว่าลูกหนี้ช่วงอายุ 29 ปี เป็นหนี้ที่ค้างชำระกว่า 90 วัน ถือว่าเป็นหนี้เสียที่สูงถึง 1 ใน 5 (สันติ วิริยะรังสฤษฎ์, 2560, 051-054)

7.1.2 ผลการประมวลคะแนนที่ได้รับจากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62.23) โดยส่วนใหญ่หรือร้อยละ 76.83 มีความรู้และเข้าใจว่าสิ่งใดที่สามารถใช้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ร้อยละ 71.00 มีความรู้และเข้าใจว่าความหมายของหลักประกันแต่ละประเภท และร้อยละ 68.00 มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความระงับสิ้นไปแห่งหลักประกันแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าอัตราร้อยละดังกล่าวบ่งบอกว่ามีความรู้และเข้าใจในพื้นฐานของหลักประกันอันหมายถึงการเริ่มต้นในการให้หลักประกันและการระงับสิ้นลงแห่งหลักประกันในการชำระหนี้เท่านั้น ในขณะที่รายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ให้หลักประกันนั้นกลับมีความรู้และเข้าใจในระดับน้อยมาก (ร้อยละ 31.77) เช่น ร้อยละ 61.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าการค้ำประกันนั้นในอนาคตและหนี้มีเงื่อนไขนั้นสามารถค้ำประกันได้ ร้อยละ 53.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจว่าเมื่อผู้จำนองได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เพื่อปิดป้องมิให้ถูกบังคับจำนอง ผู้จำนองนั้นจะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ และร้อยละ 54.00 มีความไม่รับรู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับความระงับสิ้นแห่งสัญญาจำนำ เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบความจำเป็นของการมีหลักประกันของแต่ละประเภทแล้วจะพบว่า การค้ำประกันในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.57) การจำนองในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.66) และการจำนำในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ บ่งบอกว่าหลักประกันยังคงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเป็นประกันแห่งหนี้

7.2 จากการศึกษาเปรียบเทียบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ ระหว่างเพศ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

7.2.1 เพศ มีความแตกต่างกันคือเพศหญิงสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเพศหญิงที่เป็นครูโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามสูงกว่าเพศชาย กล่าวคือ เพศที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อความรู้ทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันในการชำระหนี้ ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะมีเพศหญิงที่สูงกว่าเพศชาย แต่เพศชายมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันในการชำระหนี้มากกว่าเพศหญิง อาจเนื่องมาจากความสนใจทางกฎหมายของเพศชายมีมากกว่าเพศหญิง ประกอบกับเพศชายในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่มีหน้าที่คอยดูแลครอบครัวให้มีอยู่มีกิน (จักรกฤษ ญ นคร, 2556, 47)

7.2.2 ประสบการณ์ และอายุไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 พบว่า จากตัวเลขของช่วงอายุและประสบการณ์เกี่ยวกับการให้หลักประกันในการชำระหนี้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลวิจัยที่ว่าคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นมาก โดยอยู่ในช่วงอายุปลาย 20 อย่างเข้า 30 ปี ที่มากถึงร้อยละ 30.00 ถือว่าเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย และเป็นหนี้เสียตั้งแต่อายุน้อยเช่นกัน เมื่อดูข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิต พบว่า ครึ่งหนึ่งของคนอายุ 30 ปี มีหนี้ และส่วนใหญ่เป็นหนี้ภาคครัวเรือน และ/หรือหนี้บัตรเครดิต และพบว่าลูกหนี้ช่วงอายุ 29 ปี เป็นหนี้ที่ค้างชำระกว่า 90 วัน ถือเป็นหนี้เสียที่สูงถึง 1 ใน 5 (สันติ วิริยะรังสฤษฎ์, 2560, 051-054)

8. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการจัดโครงการเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าประกัน การจำนอง และการจำนำ ที่มีความสำคัญต่อการเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ เพื่อให้ครูโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียด สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้/ผู้รับหลักประกันแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่จะให้หลักประกันใด ๆ ในอนาคตได้อย่างรอบคอบ

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ตรวจทานเนื้อหาและโครงสร้างแบบสอบถาม และเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตทั้ง 5 โรงเรียน และคุณครูผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้นักวิจัยฉบับนี้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษ ญ นคร. (2556). รายงานวิจัย ความรู้เบื้องต้นทางกฎหมายของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.

นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ทัศนพร ชูศักดิ์. (2554). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พื้นที่สาธารณสุขเขต 18. คุษภินพนธ์ปริญาญาปรัชญาคุษภินพนธ์ิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิวา เงินยวง. (2541). เศรษฐศาสตร์การเมืองสำหรับนักกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ธเนศน์ นุ่นมัน. (2558). “หนี้ครู” ปัญหาอ้อมตะคุณแม่พิมพ์ของชาติ. **โพสต์ทูเดย์**. ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2560, จาก <http://www.posttoday.com/analysis/report/390568>
- นิรชรา ไชยแสง และศศิธร ดลปัดชา. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง **ความพึงพอใจความผาสุกของบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2554**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์ (บรรณาธิการ). (2554). **รวมคำบรรยาย** (เล่มที่ 3, 8). ภาคหนึ่ง สมัยที่ 64, ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ประเสริฐศุภมาตรา, ขุน. (2496). **คำสอนชั้นปริญญาตรี (ปีที่สี่) คณะเศรษฐศาสตร์ พุทธศักราช 2496: ลักษณะคำประกัน จำนอง จำนำ บุริมสิทธิ และสิทธิยึดเหนี่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัญญา ถนอมรอด. (2551). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม คำประกัน จำนอง จำนำ**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- พรพล เทศทอง. (2552). **วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. : ศึกษาเฉพาะกรณีการนำสินค้ำคงคลังมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- มรกต ศรีจรูญรัตน์. (2547). **กฎหมายลักษณะคำประกัน จำนอง จำนำ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรีณรงค์ ชูศรีนวล. (2552). **ทำไมครูถึงเป็นหนี้**. ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2560, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=10611&Key=hotnews>
- สันติ วิริยะรังสฤษฎ์. (2560, กรกฎาคม). **เดินหน้าคลินิกแก้หนี้เต็มสูบ หวังเปิดซิงกลุ่มนอนแบงก์ อาชีพอิสระ. การเงินการธนาคาร, 423, 051-054.**